

Ubehandlet ADHD koster dyrt

Ubehandlet ADHD koster det danske samfund 2,8 mia. årligt. Samtidig har manglende behandling kolossale konsekvenser for den enkelte ADHD-ramte. Det viser nye tal fra Rockwoolfonden.

Voksne med konstateret ADHD tjener mindre, har højere ledighed, er mere syge og mere kriminelle end den øvrige del af befolkningen. Desuden får de oftere andre psykiske diagnoser og er oftere udsat for trafikulykker og ofre for forbrydelser.

Det viser en helt frisk analyse fra september 2014, foretaget for Rockwoolfondens Forskningsenhed af forskere fra Copenhagen Business School, Aarhus Universitets Hospital og University of Nottingham. Analysen er funderet på 19.000 personer, som først har fået diagnosen ADHD, efter at de er fyldt 18 år.

Tallene viser, at hver person med ubehandlet ADHD koster det offentlige godt 100.000 kr. om året i udgifter til overførsler, sundhed, anbringelser, trafikulykker

og kriminalitet. Samtidig må den ADHD-ramte leve med en årsindtægt, der er 45.000 kr. lavere end deres søskende uden ADHD. Med i tallene er ikke de personlige omkostninger, som ADHD-ramte og deres pårørende lider under.

- Det har store personlige følger at vokse op med ADHD. Livet bag tallene er anbringelser, uafsluttet skolegang, arbejdsløshed, sygdom, ulykker og fængselsdomme. Vi – og især økonomerne – var overraskede over, at resultaterne var så markante. Der er simpelt hen ikke en parameter, hvor de ikke placerer sig dårligere, siger psykolog Anne-Mette Lange, der har taget initiativ til undersøgelsen.

Initiativ og ekspertgruppe

Anne-Mette Lange hentede inspiration til undersøgelsen i London, hvor hun blev uddannet klinisk psykolog og var beskæftiget med ADHD i børnepsykiatrien. Her så hun, hvor meget det betød, at en økonom satte tal på, hvad psykisk sygdom koster den enkelte og samfundet.

- Det gav politisk vilje til at gøre noget, og den britiske regering har længe investeret i øget adgang til evidensbaseret behandling og systematiske tiltag for mennesker med psykiske problemer.

Anne-Mette Lange kontaktede derfor CBS i København, som kunne bidrage med at afdække de hjemlige omkostninger ved ADHD. Hendes egen rolle var den at være ekspert på ADHD og på det danske sundhedssystem i tilknytning hertil.

Analysen viser ikke, hvordan undersøgelsens personer ville have klaret sig, hvis deres ADHD var blevet opdaget og behandlet tidligt, men Anne-Mette Lange er ikke i tvivl om, at en indsats på et bredt spektrum ville have gjort, at de var blevet mødt med forståelse frem for negative reaktioner:

- Alene det ville have givet dem bedre forudsætninger i barndommen. Og med en god plan og strukturerede, systematiske indsatser ved vi, at man kan undgå negative følgevirkninger.

Tidlig og struktureret indsats

Anne-Mette Lange mener, at det ville revolutionere behandlingen at sætte tidligt ind:

- Treårige børn er jo sjældent alvorligt adfærdsforstyrrede, og kunne man forhindre, at fx personlige nederlag og indlæringskomplikationer manifesterede sig, ville de måske senere i livet slippe for at blive placeret uden for hjemmet, få studiemæssige problemer eller komorbide lidelser som fx angst.

Anne-Mette Lange leder i øjeblikket et forskningsprojekt, hvor hun træner forældre til 3-6-årige børn med ADHD. Projektet foregår på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Risskov, hvor 200 børn med forældre træner koncentration, impuls-kontrol og arbejdshukommelse. Formålet er at reducere symptomerne og forebygge de personlige, familiære og sociale omkostninger, ADHD ofte har. Projektet er importeret fra udlandet, hvor det har vist sig at have god effekt – også på børnenes evne til at fordybe sig og på forældrenes opfattelse af deres egen forældreevne.

- Medicin er ikke godkendt til små børn, blandt andet fordi der er uhensigtsmæssige bivirkninger. Forældrene er lykkelige for et specialiseret tilbud frem for den meget forskellige indsats, de ellers møder.

Ifølge Anne-Mette Lange er ADHD-behandlingen i Danmark alt for tilfældig. Hun finder det stærkt problematisk, fordi skolebørn med ADHD har stort behov for hjælp.

- Skolernes støtteforanstaltninger varierer markant fra kommune til kommune og helt ned til den person, man knyttes til. Desuden mangler lærerne efteruddannelse i, hvordan man inkluderer børn med ADHD. Det er min oplevelse, at lærerne rigtig gerne vil hjælpe, men de har jo selv fået deres sag for med den ny skolereform, hvor de skal inkludere alle børn i den normale undervisning.

- I Danmark er vi ikke gode til at implementere evidensbaserede behandlinger i folkeskolen, skønt der findes indsatser, som kunne forbedre præstation i skolen. Sundhedsstyrelsens retningslinjer for ADHD-behandling siger ellers, at medicin ikke kan stå alene – et synspunkt, børnepsykiatere deler.

- Hvad der skal til, er en tidlig indsats til små børn og deres forældre, evidensbaserede skoleindsatser, efteruddannelse af lærere, og politisk vilje til at investere i børn med psykiske problemer. Det skal være en multimodel, og spørgsmålet er, om politikerne vil investere i en systematisk og sammenhængende indsats. Men analysen viser, at vi ikke har råd til at lade være. Udgifterne til ubehandlet ADHD er unødvendigt store og overstiger behandlingsudgifterne mange gange.

- Der bør investeres for at spare – for hver krone, der investeres til rettidig og effektiv behandling af ADHD, vil det være muligt at opnå besparelser i andre offentlige budgetter, fastslår Anne-Mette Lange. ■

Nana Lykke, webredaktør >

LÆS OM UNDERSØGELSEN

Man kan læse mere om undersøgelsen fra Rockwoolfondens Forskningsenhed. Se nyhedsbrevet september 2014 på www.rff.dk.

Anne-Mette Lange